PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

17.2.2023

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö talousvaliokunta 15.02.2023
U 116/2022 vp

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI MALLIN OIKEUDELLISESTA SUOJASTA JA EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI YHTEISÖMALLISTA ANNETUN NEUVOSTON ASETUKSEN (EY) 6/2002 MUUTTAMISESTA JA KOMISSION ASETUKSEN (EY) 2246/2002 KUMOAMISESTA U116/2022 VP

Talousvaliokunta on pyytänyt Patentti- ja rekisterihallitukselta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi mallin oikeudellisesta suojasta ja ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisömallista annetun neuvoston asetuksen (EY) 6/2002 muuttamisesta ja komission asetuksen (EY) 2246/2002 kumoamisesta (U116/2022 VP). Patentti- ja rekisterihallitus lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Patentti- ja rekisterihallitus pitää ehdotuksia uudeksi mallidirektiiviksi ja malliasetukseksi erittäin tervetulleina. Ehdotusten mukaiset säännökset nykyaikaistaisivat vanhentuneet säännökset ja selkeyttäisivät mallioikeuksien soveltamisalaa ja rajoituksia. Ehdotuksissa otetaan huomioon teknologian kehittyminen ja tulevaisuuden digivaatimukset. Esimerkiksi mallin esittämistapavaihtoehtoja laajennettaisiin siten, että malli voitaisiin hakemuksessa esittää myös esimerkiksi liikkuvalla kuvalla. Lisäksi ehdotuksissa otetaan huomioon 3D-printtauksesta johtuvat haasteet. Direktiiviehdotuksen mukaiset säännökset lähentäisivät kansallisia lakeja ja kansallisten mallijärjestelmien menettelytapoja huomattavasti.

Direktiiviehdotuksessa kansallisten virastojen ex officio tutkimuksen laajuutta on kavennettu merkittävästi. Virasto voisi kieltäytyä mallin rekisteröimisestä ainoastaan kahdella perusteella: 1. rekisteröitäväksi haettava malli ei ole malli siten, kuin se on määritelty mallidirektiivin 2 artiklan 1 kohdan 3 alakohdassa tarkoitetussa merkityksessä tai 2. malli on yleisen järjestyksen tai hyvän tavan vastainen. Virasto ei siten voisi kieltäytyä rekisteröimästä mallia, joka ei ole uusi tai yksilöllinen, tai joka on muodoltaan hyvin yksinkertainen, tavanomainen tai banaali. Virasto ei myöskään voisi kieltäytyä rekisteröimästä mallia, joka sisältää esimerkiksi valtion lipun, vaakunan tai toisen toiminimen tai tavaramerkin. Nämä ovat Patentti- ja rekisterihallituksen nykykäytännössä yleisiä kieltäytymisperusteita. Direktiiviehdotuksen esittämä ex officio tutkimuksen laajuuden kaventaminen johtaisi todennäköisesti mallioikeusrekisterin laadun heikkenemiseen ja oikeusvarmuuden huonontumiseen tältä osin. Näin ollen Patentti- ja rekisterihallitus pitäisi tärkeänä

säilyttää kansallisten virastojen mahdollisuus suorittaa ehdotusta laajempi ex officio tutkimus. Vaikka uutuus- ja yksilöllisyystutkimus voitaisiin jatkossa tarjota erillisenä palveluna, ei tämä takaisi mallioikeusrekisterin laatua ja oikeusvarmuutta samalla tavalla kuin nyt jokaisen hakemuksen kohdalla suoritettava ex officio tutkimus.

Direktiiviehdotuksen mukaan mallioikeuden mitätöintiä voitaisiin vaatia hakemuksella hallinnollisessa menettelyssä tai kanteella tuomioistuimessa. Hallinnollinen mitätöintimenettely edellyttää, että jäsenvaltiot säätävät tehokkaasta ja nopeasta hallinnollisesta menettelystä, jota noudatetaan niiden keskusvirastoissa vaadittaessa mallioikeuden julistamista mitättömäksi.

Patentti- ja rekisterihallitus pitää hyvänä ehdotuksen mukaista hallinnollista mitätöintimenettelyä. Mitätöintimenettely voitaisiin järjestää Patentti- ja rekisterihallituksessa nykyistä väitemenettelyä vastaavalla tavalla. Patentti- ja rekisterihallituksessa on jo hallinnollinen mitätöintimenettely tavaramerkkien osalta. Hallinnollinen mitätöintimenettely mahdollistaisi mallirekisteröinnin mitätöinnin tehokkaamman ja nopeamman käsittelyn sekä tekisi mitätöintimenettelystä mallioikeuksien haltijoille helpommin ymmärrettävän ja lähestyttävän.

Direktiiviehdotuksen mukaan varaosien markkinat vapautettaisiin, eikä mallisuojaa myönnettäisi rekisteröidylle mallille, joka muodostaa moniosaisen tuotteen osan, jonka ulkoasusta kyseisen osan malli on riippuvainen, ja jota käytetään vain moniosaisen tuotteen korjaamiseen sen alkuperäisen ulkoasun palauttamiseksi. Patentti- ja rekisterihallitus toteaa, että varaosien vapauttaminen todennäköisesti tulee vaikuttamaan negatiivisesti mallioikeushakemusten määrään Suomessa. Virasto kuitenkin katsoo, että varaosia koskevan sääntelyn harmonisointi tehostaisi sisämarkkinoiden toimintaa ja loisi paremmat edellytykset kilpailulle.

Asetusehdotuksessa on esitetty EU-mallin hinnan alentamista sadalla eurolla ensimmäisen suojakauden osalta. Ehdotettu hinnan aleneminen saattaa vähentää kansallisten mallien rekisteröintiä. Lisäksi se saattaa asettaa paineita Patentti- ja rekisterihallitukselle alentaa omia hintojaan tulevaisuudessa. Hintojen aleneminen olisi kuitenkin etenkin yksityisille hakijoille ja pk-yrityksille hyödyksi.

Patentti- ja rekisterihallitus kannattaa mallisuojajärjestelmien nykyaikaistamista ja harmonisointia ja katsoo, että direktiivi- ja asetusehdotusten mukaiset säännökset ovat pääosin tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Sara Henriksson
Vanhempi lakimies
029 6939 5523
sara.henriksson@prh.fi